

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobce: J. P.
zastoupený advokátkou Mgr. Alicí Benešovou,
sídlem Míru 21/17, Rokycany,
proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 1292/25, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované č. j. X. ze dne 15. 5. 2024,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. j. X. ze dne 15. 5. 2024 a jemu předcházející rozhodnutí č. j. X. ze dne 29. 1. 2024 se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení ve výši 4 719 Kč k rukám jeho zástupkyně Mgr. Alici Benešové do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Řízení před správním orgánem

1. Rozhodnutím č. j. X. ze dne 29. 1. 2024 žalovaná zamítla žádost žalobce o invalidní důchod. Na základě posudku lékaře Institutu posuzování zdravotního stavu totiž dospěla k závěru, že

se v případě žalobce nejedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, invaliditu podmiňuje dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, na základě něhož poklesne pracovní schopnost pojištěnce nejméně o 35 %.

2. Žalobce proti tomuto závěru brojil námitkami. Nesouhlasil s tím, že se v jeho případě nejedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Trpí těžkým postižením, přičemž mu byla diagnostikována absolutní stenóza. Žalobce vykonává fyzicky těžkou práci, pracuje na pozici obkladač, kameník, což nebylo řádně zohledněno. Žalovaná námitky zamítla. V řízení o nich nechala vypracovat posudek lékařem Institutu posuzování zdravotního stavu, z něhož vyplynulo, že hlavní příčina nepříznivého zdravotního stavu žalobce spadá pod kapitolu XIII (Postižení svalové a kosterní soustavy), oddíl E (Dorzopatie a spondylopatie), položku 1b (Bolestivý syndrom páteře včetně stavů po operaci páteře nebo po úrazech páteře, degenerativní změny páteře, výhřezy meziobratlových plotének; s lehkým funkčním postižením, postižení zpravidla více úseků páteře, polytopní blokády s omezením pohyblivosti, svalové dysbalance, porucha statiky a dynamiky páteře s občasnými projevy kořenového dráždění, s recidivujícím lehkým neurologickým nálezem, bez známek poškození nervu, některé denní aktivity vykonávány s obtížemi) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Pro míru poklesu pracovní schopnosti u tohoto postižení vyhláška o posuzování invalidity stanovuje rozmezí 10–20 %. Posudkový lékař zvolil horní hranici daného rozmezí. Podle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity tuto hodnotu zvýšil o 10 %. Celkově tedy míra poklesu pracovní schopnosti žalobce činí 30 %, což neodpovídá invaliditě žádného stupně.

II. Řízení před soudem

3. Proti rozhodnutí žalované o námitkách žalobce brojil žalobou. Namítl, že jeho zdravotní stav nebyl správně posouzen. Žalobce vykonává fyzicky náročnou práci (obkladač, kameník), což nebylo řádně zohledněno. Před vydáním prvostupňového rozhodnutí žalované ani nebyl seznámen s posudkem lékaře Institutu posuzování zdravotního stavu, což činí napadené rozhodnutí nezákonným.
4. Žalovaná považovala žalobu za nedůvodnou. Žalobce neuvedl žádné podložené argumenty, proč měl posudkový lékař hodnotit dle položky 1c či 1d (kapitoly XIII, oddílu E) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Podané námitky žalobce jakožto řádný opravný prostředek svědčily spíše o jeho obeznámení s posudkem.

III. Posouzení věci

5. Napadený výrok rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal podle § 75 odst. 2 soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Obecná východiska

6. Předmětem řízení bylo posouzení nároku žalobce na invalidní důchod, tedy na dávku podmíněnou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Podle § 39 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění, platí, že pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 % (odst. 1). O invaliditu prvního stupně se jedná, jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 % [odst. 2 písm. a)]. O invaliditu druhého stupně se jedná,

jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 % [odst. 2 písm. b)]. O invaliditu třetího stupně se jedná, jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 70 % [odst. 2 písm. c)]

7. V přezkumném řízení soudním jsou k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě ze zákona povolány Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). V soudní praxi je důkaz posudkem posudkové komise chápán jako případ předepsaného důkazu (srov. rozsudek NSS č. j. 2 Ads 58/2003-75 ze dne 4. 12. 2003, č. 133/2004 Sb. NSS).
8. Soud hodnotí posudek jako každý jiný důkaz v rámci volného hodnocení důkazů (§ 77 odst. 2 s. ř. s.). Nejsou-li namítány jiné vady řízení, soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity ověřuje pouze to, zda je posudek posudkové komise úplný a přesvědčivý (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 13/2003-54 ze dne 25. 9. 2003, č. 511/2005 Sb. NSS), případně – namítá-li to žalobce – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (např. rozsudek NSS č. j. 6 Ads 11/2013-20 ze dne 15. 5. 2013). Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 61/2010-63 ze dne 11. 11. 2010, č. 2240/2011 Sb. NSS).
9. Z těchto důvodů si soud vyžádal, aby posudková komise, konkrétně odbor posudkové služby v Plzni, vypracovala posudek o zdravotním stavu žalobce.

Závěry posudkové komise

10. Posudková komise dospěla k závěru, že pracovní schopnosti žalobce k datu vydání napadeného rozhodnutí poklesly o 35 %, a proto se v jeho případě jednalo o invaliditu prvního stupně podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Posudková komise u žalobce shledala dominantním postižením, jak ho vymezuje kapitola XIII, oddíl E, položka 1c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, tedy že se jedná o bolestivý syndrom páteře včetně stavů po operaci páteře nebo po úrazech páteře, degenerativní změny páteře, výhřezy meziobratlových plotének funkční poruchu po polytraumatu s mnohočetnými poúrazovými následky. Nicméně oproti posudkovému lékaři dospěla k závěru, že se jedná o středně těžké funkční postižení (závažné postižení jednoho nebo více úseků páteře, se závažnou poruchou statiky a dynamiky páteře, insuficiencí svalového korzetu, s často recidivujícími projevy kořenového dráždění, s funkčně významným neurologickým nálezem, s poškozením nervu, popř. symptomatologie neurogenního močového měchýře, se závažným snížením celkové výkonnosti při běžném zatížení, některé denní aktivity omezeny). Pro tuto diagnózu vyhláška o posuzování invalidity stanovuje rozmezí 30–40 %. Míru poklesu pracovní schopnosti posudková komise zvolila v polovině uvedeného rozmezí, přičemž zohlednila dělnickou profesi žalobce a jeho pravostrannou gonatrózu. Jelikož posudková komise již v rámci určení míry poklesu pracovní schopnosti žalobce zohlednila jeho profesi a další zdravotní postižení, nepřistoupila k uplatnění § 3 vyhlášky o posuzování invalidity. Celkově tedy míra poklesu pracovní schopnosti žalobce činí 35 %, což odpovídá invaliditě prvního stupně. Za datum vzniku příslušného stupně invalidity posudková komise určila den vyšetření žalobce u praktického lékaře, tedy 16. 1. 2024. Platnost stanovila do 30. 6. 2025.
11. Posudek splňuje formální náležitosti vyžadované § 7 vyhlášky o posuzování invalidity, včetně závěru o tom, že žalobce z důvodu svého dlouhodobě nepříznivého stavu není schopen

výkonu fyzicky těžké práce, spojené s manipulací s těžkými břemeny, ve vynucených neměnných polohách. Je schopen výkonu práce respektující výše uvedená omezení s možností střídání poloh sed-stoj. Obsahově se posudek úplně vypořádal s námitkami žalobce. Vůči složení posudkové komise účastníci nic nenamítali.

K námitkám vůči posudku

12. Žalobce sdělil, že vůči posudku námitky nemá.
13. Žalovaná s posudkem vyjádřila (částečný) nesouhlas. Podle jejího mínění posudková komise při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti zohlednila profesi žalobce, což neodpovídá § 2 a § 3 vyhlášky o posuzování invalidity. Zároveň žalovaná podotkla, že aplikace § 3 vyhlášky o posuzování invalidity přichází v úvahu pouze tehdy, když je určená horní hranice škály poklesu pracovní schopnosti pojištěnce. Posudková komise potvrdila absenci průkazu poškození nervu a symptomatologie močového měchýře žalobce, ale i tak zdravotní postižení žalobce hodnotila podle položky 1c (kapitoly XIII, oddílu E) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity.
14. Námitky žalované nejsou důvodné.
15. Vytýkala-li žalovaná zohlednění profese žalobce, lze k tomu odkázat na § 2 až § 5 vyhlášky o posuzování invalidity. Podle těchto ustanovení je třeba rozlišovat *kumulaci* zdravotních postižení ve smyslu § 2 odst. 3 a *obzvláště nepříznivou kumulaci* zdravotních postižení ve smyslu § 3 vyhlášky (pouze k druhému okruhu se vyjadřuje rozsudek NSS č. j. 10 Ads 351/2017-38 ze dne 15. 8. 2018 citovaný žalovanou na její podporu).
16. Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti i při závěrečném hodnocení využití zachované pracovní schopnosti musí zhodnotit schopnost žalobce pokračovat *v předchozí výdělečné činnosti*. To samé pak plyne z § 39 odst. 3 věty první zákona o důchodovém pojištění: Pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, *s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem*.
17. Žalovaná má však pravdu v tom, že posudková komise při hodnocení podle § 2 vyhlášky nemůže zvýšit *hranici procentního hodnocení jen kvůli profesi*, to může učinit až podle § 3 vyhlášky. V souzeném případě však posudková komise postupovala správně: komorbiditity zohlednila podle § 2 odst. 3 vyhlášky, tedy jako postižení mající vliv na stanovení poklesu pracovních schopností v mezích základního procentního rozmezí. *Je-li totiž příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce více zdravotních postižení, určí se, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce*.
18. Přihlédnutí ke komorbiditám i předchozí profesi žalobce tedy bylo zcela na místě, neboť ovlivňují výkon jeho stávající profese ještě v mezích základního procentního rozmezí podle vyhlášky. Jinými slovy: hlavní příčinou nepříznivého zdravotního stavu žalobce jsou degenerativní změny páteře, ale významný vliv na výkon jeho profese obkladače má i artróza pravého kolenního kloubu.
19. To je závěr odpovídající požadavkům § 2 odst. 3 vyhlášky. Posudková komise nezvýšila horní hranici podle vyhlášky o posuzování invalidity z důvodu profese žalobce. Konstatovala, že profesi žalobce a rovněž i další postižení (pravostrannou gonatrózu) zohlednila již při určování míry poklesu pracovní schopnosti v rámci daného rozmezí. Z toho důvodu již nepřistoupila

ke zvýšení podle § 3 a 4 vyhlášky o posuzování invalidity. Tomuto postupu žalované nelze nic vytknout.

20. Posudková komise na str. 5 posudku skutečně konstatovala absenci průkazu poškození nervu a symptomatologie močového měchýře, jejichž výskyt předpokládá použitá položka 1c (kapitoly XIII, oddílu E) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. V rámci této položky jde však o jeden z možných, nikoliv nezbytných druhů zdravotních postižení odůvodňujících použití této položky (u žalobce je dána závažná porucha statiky a dynamiky páteře i často recidivující projevy kořenového dráždění). Posudková komise uvedla, že právě z toho důvodu nehodnotila míru poklesu pracovní schopnosti žalobce v horní hranici (40 %), nýbrž konstatovala její střed (35 %). V tomto postupu posudkové komise soud neshledává žádné pochybení. Žalovaná jiné námitky, proč nesouhlasí s použitím položky 1c, neuvedla.
21. Potřeba doplnění dokazování je dána v případě vadného posudku, tj. posudku neúplného či nepřesvědčivého, popřípadě posudku rozporovaného nějakým dalším odborným podkladem (např. znaleckým posudkem předloženým některou ze stran; srov. přiměřeně rozsudek NSS č. j. 3 Ads 20/2008-141 ze dne 6. 8. 2008). Naopak není třeba dokazování doplňovat tehdy, kdy je posudek bez vad, ale procesní strana jej považuje za příliš (ne)příznivý z hlediska odborného posouzení (srov. rozsudek NSS č. j. 10 Ads 116/2014-46 ze dne 8. 7. 2015).
22. Žalovaná nad rámec výše uvedeného neoznačila konkrétní vady posudku, *které by měly vliv na výsledné hodnocení poklesu pracovní schopnosti žalobce*, a soud žádné neshledal. Posudek proto vyhodnotil jako úplný a přesvědčivý. Za toho stavu nejsou dány důvody pro vyžádání srovnávacího posudku, který by byl z hlediska zjišťování skutkového stavu nadbytečný.
23. Protože posudek splňuje požadavky setrvale kladené na tento typ důkazu, řádně prokazuje skutkový stav k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované. Jasně z něj plyne, že pokles pracovní schopnosti žalobce odpovídá 35 %, což podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění odpovídá invaliditě prvního stupně, která byla dána ke dni napadeného rozhodnutí žalované o námitkách, tak i ke dni jemu předcházejícímu rozhodnutí nepřiznávajícímu žalobci invalidní důchod.

IV. Závěr

24. Jelikož žalovaná vycházela z toho, že žalobce není invalidní, byla obě její rozhodnutí založena na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu. Soud proto její rozhodnutí zrušil pro vady podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a věc jí vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, 3 a 4 s. ř. s.).
25. Žalovaná bude v dalším řízení vycházet ze skutkového stavu zjištěného na základě provedeného dokazování v soudním řízení, tedy že **invalidita prvního stupně žalobci vznikla ke dni 16. 1. 2024 a trvá do 30. 6. 2025** (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).
26. Procesně úspěšný žalobce má právo na náhradu nákladů řízení, které účelně vynaložil vůči procesně neúspěšné žalované (§ 60 odst. 1 věty první s. ř. s.). Náhrada nákladů se skládá z odměny advokátky a paušální náhrady hotových výdajů za tři úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu (převzetí a příprava zastoupení, žaloba a vyjádření k posudku jako podání ve věci samé). To vše zvýšeno o daň z přidané hodnoty. Žalovaný je tedy povinen nahradit žalobci částku ve výši 4 719 Kč k rukám jeho zástupkyně Mgr. Alice Benešové do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 22. listopadu 2024

Mgr. Jan Šmakal v.r.
soudce